

Signaleringslijst armoede op school

Armoede is lastig te signaleren. Hoewel verschillende signalen kunnen wijzen op armoede, kunnen ook heel andere redenen aan de gedragingen ten grondslag liggen, terwijl armoede soms niet zichtbaar is omdat gezinnen veel offers brengen om hun kind geen uitzondering te laten zijn.

Signalen bij leerlingen

Leerlingen die in armoede leven kunnen:

een slechte persoonlijke verzorging hebben

- vaak dezelfde, kapotte, slecht passende of niet seizoen adequate kleding
- geen sportkleding of winterjas hebben of doorschieten in dure aanschaf
- zonder ontbijt, fruit en/of lunch of met ongezonde snacks naar school komen
- een onverzorgd uiterlijk en gebit hebben, overgewicht, onfrisse lichaamsgeur

gedrags- en ontwikkelingsproblemen hebben

- concentratieproblemen hebben, chaotisch, paniekerig en/of gespannen zijn
- een leer- of ontwikkelingsachterstand hebben of huiswerk niet maken
- geregeld hoofdpijn hebben en/of een vermoeide indruk maken
- een stille of teruggetrokken houding of juist een kort lontje hebben
- een laag zelfbeeld, minderwaardigheids- of schaamtegevoelens hebben of faalangstig zijn
- alcohol en/of drugs gebruiken
- zorgmijndend zijn

beperkt participeren

- vaak afwezig zijn, te laat komen, spijbelen, niet deelnemen aan excursies of activiteiten
- afwezig zijn op eigen verjaardag of feestjes en/of weinig vrienden mee naar huis nemen
- geen lid zijn van verenigingen, nooit op vakantie gaan, geen zwemdiploma hebben
- over onvoldoende leermiddelen beschikken om huiswerk te maken (computer of internet)
- gepest worden en/of in sociaal isolement verkeren
- geen andere volwassenen dan de ouders in de naaste omgeving hebben

Signalen bij ouders

Ouders die in armoede leven kunnen:

- werkloos zijn, te weinig opdrachten of slecht betalende baan/banen hebben
- de Nederlandse taal slecht beheersen, laaggeletterdheid of licht verstandelijk beperkt zijn
- een laag zelfbeeld en/of minderwaardigheidsgevoelens hebben
- weinig contact met school onderhouden, nota's niet betalen
- weinig structuur en stabiliteit in het gezin, veel veranderingen in de leefsituatie hebben
- klein sociaal netwerk hebben
- taken doorschuiven naar hun kind (contact met school, administratieve en opvoedingstaken)
- weinig (positieve) aandacht voor het kind hebben, verwaarlozing of hardhandig opvoeden
- stress, spanning hebben, niet verder vooruit kijken dan de dag van morgen

Risicomomenten en -situaties

- scheiding, overlijden, langdurige ziekte, detentie
- ontslag, faillissement, onzekerheid over eigen toekomstperspectief
- stapeling van meerdere problemen, onrust en instabiliteit in gezin
- onveiligheid in de buurt

Deze signaleringslijst komt uit Omgaan met armoede op scholen. Handreiking voor po en vo (p. 62-63). Lusse M. & Kassenberg, A. (2020, Hogeschool Rotterdam en Hanzehogeschool Groningen) en is gebaseerd op: Sociaal Wijkteam Zwolle: waaier financiële krapte / NJI: Beschermende en risicofactoren/ de Kern: signalenkaart armoede/ de Vonk: signalenkaart armoede / Kinderombudsman (2017), bijlage 14 omgevingsvoorwaarden.